

Тема номера: Храм мистецтва

РЕДАКЦІЯ VERBUM

8 КВІТНЯ 2020

Шановні читачі! Оточення впливає на те, як ми живемо, працюємо й молимося. Може здаватися, що настрої і сприйняття світу не вельми залежать від середовища, але, погодьтеся, є різниця між кількома тижнями самоізоляції в будиночку з ганком і в захаращеній квартирі, вікна якої виходять на сусідню багатоповерхівку.

Фото: Marc-Olivier Jodoin

Так і з молитвою. Спілкуватися з Богом можна будь-де, однак є місця, за суттю своєю покликані не просто налаштувати на молитовний лад, а й давати людині змогу гостріше відчутти Господню присутність. І дуже добре, коли в цих місцях оку не боляче від сумнівних естетичних виборів, а вуху не прикро від браку хоч якоїсь гармонії. У цьому випуску «Вербуму» йдеться про зв'язки храмів – і, ширше, літургії – з мистецтвом і про храми як мистецькі об'єкти. Бо ж якщо ми недбало ставимось до середовища, де по-особливому перебуває Бог, то що це каже про наші взаємини з Ним?

Розпочинає розмову отець Войчех Сурувка ОР роздумами про мистецьку й духовну цілісність храму. Церковна традиція – це не набір стандартних деталей, одну з яких можна вийняти, вставити деінде (скажімо, візантійську ікону в готичний храм чи ісихастичну Ісусову молитву в домініканський новіціат) і сподіватися, що вона працюватиме точнісінько так само. Це живий організм, кожен елемент якого по-справжньому зрозумілий тільки в контексті. І нехай спокуса взяти щось із іншого обряду, аби прикрасити свій, буває велика, потрібно бути обережними, аби не перетворити цінне явище на мертвий артефакт.

Отець Петро Балог ОР нагадує, що будь-яка сакральна цілісність храму проявляється через речі профанні й матеріальні: перш ніж стати іконою, фарби й дошка не мали в собі нічого надзвичайного, і цегла, з якої зведено церковні стіни, нічим не відрізнялася від цегли, призначеної для людських домівок. Неможливо цілковито відгородити священне від мирського – але це й не потрібно, адже «Христос, утіленням освятивши те, що людське і світське, закликав, щоб воно, не припиняючи бути собою, очищалося від гріховності».

Ольга Приходько простежує історію церковної музики від найранішого проспівування літургійних текстів, із якого народився григоріанський хорал, аж до звукового супроводу нинішніх богослужінь, у якому іноді непросто вчути, що музика в храмі – це явище богословське, соціальне й естетичне. І спроби усунути з літургійної музики будь-які світські впливи, і надмірна орієнтація на популярні зразки світських пісень призводять до прикрих наслідків. Можливо, зарадити цьому вдасться, якщо пам'ятати про вписаність музики в контекст богослужіння й повернутися до того, якою вона була з самого початку: невідривною від Слова й Духа Божого.

Ірина Пустиннікова пише про храми, для яких недоречно використання обрядових елементів і неякісна літургійна музика вже давно перестали бути проблемами. Якись із цих церков розібрані на цілковито профанну цеглу, якись досі стоять, світлячи пустою через повибивані вітражі, а якись навіть отримали друге життя, проте пам'яткоохоронці не мають певності, що це було хороше воскресіння. Занедбані католицькі храми – архітектурно цікаві, але начебто нікому не потрібні – доволі звичні для українських провінційних пейзажів. Чому так склалось і

що з цим можна вдіяти?

РЕДАКЦІЯ VERBUM

8 КВІТНЯ 2020

Warning: count(): Parameter must be an array or an object that implements Countable in
`/home/kairosbo/verbum.com.ua/www/wp-includes/post-template.php` on line **284**